

2023ko jardunaldien kronika

Streaming plataformetan euskarak izan beharko lukeen tokiaz hausnartzeko jardunaldia

Maiatzaren 4an izanen da, Iruñeko Kondestablearen Jauregian, Iruñeko Komunikabideak Fundazioak eta Euskaltzaindiak elkarlanean antolatua.

Arlo honetako profesional, komunikabide eta adituek gogoeta egin dute gaur egun esparru honek dituen beharren gainean. Euskal Herritik kanpoko ereduak ezagutzeko aukera ere izan da.

Gaur egun, ikus-entzunezkoen arloa estrategikoa da gure hizkuntzaren eta kulturaren transmisioan. Honela, eta bereziki *streaming* plataformei begiratuz, bai legediak, bai eta gizartearen egoerak berak aurrean jartzen dizkiguten erronka eta zailtasunak izan dira hizpide jardunaldian.

Horretaz gainera, honako gai hauek ere aztertuko dira:

- Ikus-entzunezkoen Lege Orokorraren azterketa egingo da euskaratik abiatuta, eta profesional eta komunikabideek mahai-ingurua osatuko dute.
- Kataluniako Kultura Enpresen Institutuko Hizkuntza Politikak (ICEC) eta Filmin.cat plataformako esperientziak azalduko dira.

Hona hemen jardunaldian parte hartu dutenen zerrenda: Jon Artatxo Aurrenetxe, IBAIA (Ikus-entzunezkoen Euskal Ekoizle Burujabeen Elkarte); Alex Aginagalde López, Pantailak Euskaraz; Urtzi Urkizu Adrián, Berria; Francisco Vargas Etxeberria, ICEC (Institut Català de les Empreses Culturals); Jaume Ripoll Vaquer, Filmin.cat; Maite Goñi Eizmendi, ETB; Xabier Alkiza San Marcelo, Bikoiztaile Euskaldunen Elkarte; Gaizka Aranguren Urroz, Ikus-entzunezkoen Ekoizpen Naparra (NAPAR); Eki Pagoaga, Kanaldude; Iban Arantzabal Arrieta, Tokikom.

Jose Manuel Urtasun zildoztarraren jaiotzaren 250. urteurreneko ekitaldiak

Euskaltzaindiak eta Zildozko Kontzejuak elkarlanean antolatu dute Jose Manuel eta Juan Manuel Urtasun Lakidain anaiei eginen zaien omenaldia; Zildozko Perutxenean sortu ziren egile oparo horiek.

Urteurren honetan jardunaldi bat antolatu da Zildozko elizan, azaroaren 26an hasiko dena, egile haiek, beren sortetxea eta zildoztarrak berak omentzeko.

Bertan, herritar, udal- eta gobernu-ordezkariekin batera, Ekaitz Santazilia ikerlariak «Perutxeneko Urtasun-Lakidain anaien bizitza eta obra» hitzaldia emanen du, eta *Euskara Ezkabarten: Paperetik Ahora* erakusketaren bisita gidatua egin.

Euskara Ezkabarten: Paperetik Ahora erakusketa ikusgai izan da azaroaren 17tik 25era arte, Arreko (Ezkabarte) Gizarte Etxean, euskarak Ezkabarten izan duen lekua hobeki ezagutzeko.

Sabino Arana Fundazioak eta Euskaltzaindiak gogoeta egingo dute euskarak Justiziaren Administrazioan duen egoeraz eta euskara indarberritzeko marko estrategikoaz

Sabino Arana Fundazioak (SAF) eta Euskaltzaindiak jardunaldi mamitsua antolatu dute SAFren egoitzan. Bertan, hizkuntza-zuzenbidearen bilakaera aztertu da batik bat, hau da, euskararen ikuspegitik hizkuntza-zuzenbideak duen egoeraz eta garrantziaz jardun dute hizlariak. **Miren Azkarate** euskaltzain osoak eta Sabino Arana Fundazioaren Patronatuko kideak aurkeztu ditu hizlariak, banan-banan, eta Andres Urrutiak esan du, zuzenbidearen bidez garatu diren legeak aurrera eramatea komeni dela, baina interpretazio gaurkotua emanez.

Aitor Esteban Kongresuko diputatuak Espainiako Erresumako hizkuntza-erregelamendua aztertu du, betiere Kongresuari eta Senatuari dagokienez. Gogoratu du, 2022ko ekainean PSOEk Kongresuko araudia aldatzearen kontra egin zuela, hots, Kongresuan Estatuko hizkuntza koofizialen erabilera sartzeko aldaketaren kontra.

Jaime Tapia magistratuak «Euskara eta Justizia EAEn. Gogoeta» deritzon berbaldia eman du. Tapiak hitzaldiari hasiera eman dio esanez, etorkizunari

begira baikor azaltzen dela. Hauexek haren hitzak: «Gizarteak aldaketak eskatzen dituelako, eta eragile juridikoen euskararen aldeko joerak ere hori adierazten didalako. Horri gehitzen badiogu botere publikoek aldaketak egitearen aldeko borondate tinko eta irmoa erakutsi dutela, aurrera egingo dugula uste dut».

Baina onartu du, bestalde, azken 25 urteotan Justizian aldaketa gutxi izan direla. Zergatik? Bere ustez, «zenbait arazo politikoren erruz, botere judizialen agintean, Espainiako Gobernuaren eta Parlamentuaren borondate ezaren erruz». Salbuespen bakarra Eusko Jaurlaritza izan dela gehitu du. Ondoren esan du, lehen oztopoa desagertu egin dela, bigarrena politikoki konpon daitekeela eta hirugarrena ere gainditu ahal dela, «nahi izanez gero».

Andres Urrutia euskaltzainburuak euskararen Akademiak bideratu duen *Hizkuntza Zuzenbidea* proiektuaren sorrera azaldu du bere berbaldiaren sarreran: zergatiak eta helburuak. Helburuen artean bat nabarmendu du Urrutiak, hain zuzen, «hizkuntzei buruz eta beren-beregi euskarari buruz maila juridiko desberdinetan emandako araubideak euskaraz biltzea eta gizarteari eskaintzea».

Hizkuntza-eskubideen kontzeptuari buruz aritu da gero **Gotzon Lobera** legelari eta euskaltzain urgazlea. Laburbilduz, hizkuntza-eskubideak «kontzeptuaren eta haien hartzaileen ikuspegietatik» aldatu direla esan du legelari bizkaitarrak.

Azkenik, Elebidek eginiko ibilbidea eta etorkizuneko erronkak agertu ditu **Joseba Lozano** Eusko Jaurlaritzako Herri Administrazioetan Hizkuntza Normalizatzeko zuzendariak. Lozanok gogoratu du, EAEko herritar guztiei hizkuntza-eskubide berak aitortzen zaizkiela, baina onartu du, halaber, «legezko berdintasun formalak talka egiten duela sarritan errealitatearekin», jakina denez, errealitatean euskara ahulago baitago, gaztelania baino. Ondorioz, hizlariaren ustez, «herritarrek egunero-egunero eta han-hemen sentitzen dute urratu egiten zaizkiela legez dagozkien hizkuntza-eskubideak».

Horretaz oharturik, EAEko Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzak Elebide sortu zuen 2006an, hain zuzen, Hizkuntza Eskubideak Bermatzeko Zerbitzua. «Tresna honek ispiluaren aurrean jartzen du Administrazioa egunero, eta herritarrei esaten zaie, gobernu hori dagoela guzti-guztien hizkuntza-eskubideak uneoro defendatzeko», Elebideren eginkizun nagusia baita «EAEko herritar guztien hizkuntza-eskubideak sustatu eta bermatzea».

Jardunaldiari segida emanez, abenduaren 23an, Euskaltzaindiak eta Sabino Arana Fundazioak, Aroa eta Euskararen Gogoetagunea euskara indarberritzeko egitasmo sakonak aurkeztu dituzte.

Aroa euskara indarberritzeko eta euskaldunok ahalduntzeko marko estrategikoa da, eta uztailen aurkeztu zuen Eusko Jaurlaritzak estreinakoz, Gasteizen. Hamarkada baterako euskararen marko estrategikoa izango denaren zantzuak eman zituzten agerpenean. Jaurlaritzaren Euskararen Aholku Batzordearen eskutik dator Aroa, eta Euskara Sustatzeko Ekintza Planaren (ESEP) ondorengo egitasmoa litzateke.

Euskararen Gogoetagunea, berriz, 2022ko azaroan aurkeztu zuen Euskaltzaindiak, eta euskararen etorkizun-ikuspegia landu eta arnasa luzeko estrategiak eta adostasunak marrazteko xedea du.

Iñaki Martínez de Luna euskaltzain urgazleak ekimenaren helburuak azaldu ditu: «*Aroa* marko estrategikoaren bitartez hainbat dinamika areagotu nahi da, adibidez, ikasteko aukera gehiago eta errazagoak bultzatu; eguneroko harremanetan ekosistema euskaldunagoa sortu, bereziki gazteentzat; ingurune digitalean eta teknologia berrietan euskarak leku eta aukera handiagoak izan; lan-mundua erabiltzeko aukerak ugaritu; eta kontsumoan eskaintza gehiago eduki eta kontsumitzaileak aktibatu».

Honela, *Aroak* zazpi ardatz estrategiko eta hamalau erronka jasotzen ditu, eta horiek garatzeko 31 lan-ildo eta 85 ekimen ezarri dira. Hona hemen ezarritako ardatz estrategikoak, hemendik 2034ra arte lortu nahi den ikuspegia garatzeko baliatuko direnak: Gobernantza; Jarrerak/Motibazioak; Ezagutza/Gaitasuna; Erabilera/Elkarreragina; Berrikuntza; Ikerketa/Sistematizazioa; Komunikazioa/Hedapena.

«Ardatz estrategiko horietatik abiatuz, erakunde bakoitzak landuko du zein lan-ildo zehatz jorratuko duen», azpimarratu du Martínez de Lunak.

Jon Sarasua euskaltzain urgazleak *Euskararen Gogoetagunearen* ardatzak eta gogo-nahiak azaldu ditu: «xxi. mendeak galdegai berriak ekarri dizkio euskararen bideari, eta une honetan norabide-krisi baten zantzuak bizi ditu. Abagune honetan, euskararen inguruko iritzi argitaratuak dibergentzia handi samarra agertzen du egoerari buruzko balorazioan, analisi eta planteamenduetan. Egoera

honen erdian, elementu baten falta sumatzen da: bisio edo etorkizun-ikuspegia, eta horretara norabidetutako “arnasa luzeko” estrategia nagusien marrazkia. Neurri batean, horretara dator egitasmo hau, arnasa luzeko estrategiak marraztera, etorkizun-ikuspegiarekin».

Honela, etorkizuneko asmoen berri eman du irakasle eta ikerlariak: «Hizkuntza komunitatearen diagnostikorik finenak eta pentsabiderik onenak arragoa batera bildu nahi izan ditu guneak, ikuspegi desberdinak elkarriketan jartzeko moduko sinesgarritasunez». Diagnosien garaian dago Euskararen Gogoetagunea, eta, ondoren, «erakunde publiko, gizarte-erakunde eta gainerako eragileei dagokie haiek politikak erabakitzea», nabarmendu du Sarasuak, emaitzak «beran eskura, gizartearen eskura» jarriko direla aginduz.

Mahai-inguru batek eman dio azkena jardunaldiari. Solasaldian parte hartu dute, **Idurre Eskisabel** Euskalgintzaren Kontseiluko idazkari nagusiak, **Irati Iziar** Euskaltzaleen Topaguneko lehendakariak, **Iñaki Arruti** Lasarte-Oriako Euskara zerbitzuburuak eta **Gonzalo Larruzea** Didaktika eta Eskola Antolakuntzako doktoreak. **Gotzon Hermosilla** *Berria* egunkariko kazetariak gidatu du mahai-ingurua.